

Učni načrt

Predmet

TAMBURICE

1. Opredelitev predmeta – tamburice G-sistem
2. Splošni cilji predmeta
3. Operativni cilji predmeta – dejavnosti
4. Operativni cilji predmeta – vsebine
5. Standardi znanja
6. Didaktična priporočila
7. Izvedbeni standardi in normativi

1. OPREDELITEV PREDMETA - TAMBURICE G-SISTEM

Že v zadnjem desetletju devetnajstega stoletja so iz tradicije folklornih tamburaških ansamblov začeli nastajati tamburaški orkestri, sposobni izvajati zahtevne partiture, tako da so se znani slovenski skladatelji začeli zelo resno ukvarjati s tamburaštvom. Med njimi je vsekakor treba poudariti prispevke Hrabroslava Otmarja Vogriča, Emila Adamiča, Vinka Vodopivca, Stanka Premrla in Adolfa Groebminga.

Tako je že leta 1900 H. O. Vogrič izdal prvi, a leta 1906 drugi zbornik skladb za tamburaške orkestre pod naslovom Slavjanska lira, leta 1927 pa je A. Groebming napisal Dva na vodila za tamburanje in navodila dirigentom slovenskih tamburaških orkestrov in tako postavil temelje slovenske tamburaške pedagogike.

Tamburice so skupina zelo podobnih in hkrati različnih glasbil, ki ponujajo možnosti za solistično in skupinsko muziciranje. Delimo jih na melodična glasbila (bisernica, brač, čelovič, čelo in berda) in akordična glasbila (bogarija).

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA

UČENCI:

- pridobivajo zanimanje za tamburice in igranje nanje,
- razvijajo analitično obvladovanje notnega besedila v kompozicijskem, oblikovnem in stilnem smislu,
- razvijajo izvajalske spretnosti in koordinacijo gibanja,
- razvijajo doslednost pri delu in delovne navade,
- se učijo dihanja z glasbo in doživljanja ritma,
- razvijajo sposobnost javnega nastopanja in koncentracije nanj,
- razvijajo kritično presojo obravnavane literature glede ravni umetniške kakovosti,
- osvetljujejo pomen citer in literature zanje skozi zgodovino,
- ob odkrivanju glasbenih vrednot gradijo svojo osebnost,
- se seznanjajo z različnimi možnostmi skupinskega muziciranja,
- si oblikujejo odnos do glasbe in s tem do splošne glasbene kulture,
- razvijajo analitično zaznavanje notnega besedila in izvajanja na citrah,
- negujejo pravilno držo telesa in citer pri igranju,
- razvijajo ritmični, melodični in harmonski posluš,
- razvijajo pravilen odnos do ljudske in narodno-zabavne glasbe.

3. OPERATIVNI CILJI - DEJAVNOSTI

	NIŽJA STOPNJA	VIŠJA STOPNJA
Učenci:		
igrajo na tamburice;	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo tamburice in njihove lastnosti, • pridobivajo osnovne pojme o tehniki igranja, • igrajo durove in molove lestvice do sedmega položaja, • igrajo preproste kadence, • spoznavajo bisernico in brač, • spoznavajo transponirajoče inštrumente in berdo, • razvijajo tehniko igranja na vseh inštrumentih do desetega položaja, • inštrumentre sami uglašujejo, • razvijajo občutek za tonično suprdominantno in dominantno funkcijo pri igranju bogarije, • igrajo a vista, • igrajo po posluhu; 	<ul style="list-style-type: none"> • izpolnjujejo tehniko igranja vseh inštrumentov v vseh položajih, • uporabljajo melodijske okraske, • igrajo harmonično spremljavo znanih melodij po posluhu na bogariji, • transponirajo v zadano tonaliteto, • zavestno ustvarjajo melodijo z notnim zapisom;
solfedžirajo;	<ul style="list-style-type: none"> • zaigrano tudi zapojejo, • preproste melodije zaigrajo po posluhu; 	<ul style="list-style-type: none"> • zaigrano zmorejo tudi solfeggirati, • solfedžirajo,; • igrajo po posluhu;
oblikujejo zvok;	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo osnove dinamike, fraziranja, artikulacije in tempa, • spoznavajo osnove estetike in stilnih značilnosti, • nadzorujejo kakovost tona; 	<ul style="list-style-type: none"> • kakovost tona uporabljajo kot sredstvo izražanja na visoki tehnični in muzikalni ravni;
skupinsko muzicirajo;	<ul style="list-style-type: none"> • igrajo solo in ob klavirski spremljavi; 	<ul style="list-style-type: none"> • igrajo parte zahtevnejših skladb za različne zasedbe;
ustvarjajo glasbo in uporabljajo učno tehnologijo;	<ul style="list-style-type: none"> • berejo note v violinskem ključu, • spoznavajo različna notna trajanja, • spoznavajo osnovne simbole za dinamiko, tempo in agogiko, • spoznavajo zahtevnejše ritmične oblike, • igrajo in razumevajo zahtevnejše notne zapise, • berejo note v basovskem ključu; 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisujejo ustvarjene melodije in jih igrajo, • pridobljeno teoretično in praktično znanje samostojno uporabljajo;

spoznavajo, ocenjujejo in vrednotijo glasbo.	<ul style="list-style-type: none"> • berejo note v violinskem in basovskem ključu, • opažajo glasbene celote, • poslušajo glasbo v živo in na posnetkih ter se o njej pogovarjajo, • ocenjujejo nastope. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo skladbe, • igrajo obsežnejše skladbe in jih analizirajo, • razumejo preprosto notno fakturo, • zaigrano razumejo tudi teoretično, • igrajo in poslušajo glasbo različnih obdobij in s tem spoznavajo zgodovinski razvoj glasbe, • poslušajo koncerte v živo in na posnetkih ter se o njih pogovarjajo z učiteljem.
Dodatni pouk Intenzivnejše razvijanje tehničnih in muzikalnih prvin do stopnje celovitega uresničevanja ciljev in brezhibnega obvladovanja vsebin, predpisanih za posamezni razred oziroma stopnjo izobraževanja.		

4. OPERATIVNI CILJI PREDMETA - VSEBINE

1. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- spoznavanje tehničnih lastnosti tamburic,
- spoznavanje zvokovnih lastnosti tamburice,
- drža tamburice (bisernica ali brač, odvisno od učenčevih fizičnih predispozicij),
- pravilno sedenje,
- postavitve leve in desne roke,
- oblikovanje tona s palcem desne roke po praznih strunah,
- oblikovanje tona s trzalico po praznih strunah,
- postavitve leve roke,
- določanje pavze vibrirajoče strune z dotikom desne roke,
- določanje pavze z odpuščanjem pritiska prstov leve roke na vibrirajočo struno,
- premik trzalice dol in gor,
- trzanje,
- tehnične vaje za levo in desno roko v prvem in drugem položaju,
- izvajanje lažjih skladb na bisernici in braču,
- razvijanje glasbenega spomina,
- lestvice C, G, F, B z razloženimi akordi čez eno oktavo,
- osnove dinamike: p, f, mf,
- fražiranje – legato lok,
- artikulacija – legato, non legato, staccato, portato, tenuto,
- označbe za tempo – adagio, moderato, allegro.

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
- ena etuda (brač ali bisernica),
- dve skladbi po izbiri (brač ali bisernica).

Dve skladbi se izvaja na pamet.

2. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- drža inštrumenta bisernice, če je učenec v prvem razredu igral brač, in brača, če je učenec v prvem razredu igral bisernico,
- razvijanje tehnike trzanja,
- igranje na braču in bisernici od prvega do sedmega položaja,
- spoznavanje ozke in široke postavitve prstov leve roke,
- uglaševanje tamburic na osnovi prime,
- lestvice a-mol, e-mol, B-dur, d-mol, D-dur v osnovnih in višjih položajih,
- fražiranje – dinamično niansiranje fraze,
- dinamika – mp, pp, ff, crescendo in decrescendo,
- artikulacije – tenuto, portato, staccato, legato, non legato,
- označbe za tempo – presto, vivo allegretto, lento, largo,
- agogika – accelerando, ritardando, ritenuto.

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I, II – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri, ali druga ustrezna literatura,
- skladbe ob klavirski spremljavi iz različnih obdobj.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
- ena etuda (brač ali bisernica),
- dve skladbi po izbiri (brač ali bisernica).

Dve skladbi se izvaja na pamet.

3. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- postavitve tambure – bogarije ali čeloviča ali čela,
- razvijanje tehnike igranja bisernice, brača, čeloviča, čela in bogarije od osmega do dvanajstega položaja,
- tehnične vaje za uspešno uporabo trzalice pri izvajanju različnih kombinacij,
- vaje za hitro trzanje,
- igranje po metronomskih označbah,
- igranje akordov na bogariji – C, G, D, A, E, F, B, Es, As, a-mol, e-mol, h-mol, d-mol, g-mol zmanjšanih septakordov (C, cis, D) in zvečanih akordov (C+, C#+, D+D#+),
- igranje kadenc na bogariji v tonalitetah do treh predznakov,
- dinamika – sforzato, sforzando, poudarek brez trzanja,
- artikulacija – arpeggio, glisando,
- fraziranje – motiv, fraza, mali in veliki glasbeni stavek,
- a vista igranje melodij do 8 taktov.

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I, II – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri, ali druga ustrezna literatura,
- skladbe ob klavirski spremljavi iz različnih obdobj.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
 - ena etuda (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri – bogarija ali čelovič ali čelo.
- Dve skladbi se izvaja na pamet.

4. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- postavitve tambure – bogarije ali čeloviča ali čela ali berde,
- izpolnjevanje tehnike igranja na vseh melodičnih inštrumentih,
- igranje bogarije v D-dur in mol tonalitetah s štirimi predznaki (E, As, cis, f),
- igranje novih akordov na bogariji: D-dur z dodano seksto (mol z dodano malo septimo), D dur z dodano veliko septimo, nonakord,
- tehnične vaje za serijsko sistemiziranje akordov na bogariji,
- kromatična lestvica čez dve oktavi,
- lestvice E, cis, As, f mol z razloženimi akordi,
- igranje po metronomskih označbah,
- izvajanje skladb s posebnim poudarkom na dinamiki, fraziranju, artikulaciji, tempu, agogiki, hitrem trzanju oz. kvaliteti tona, a vista igranje krajših skladb ustrezne tehnične zahtevnosti.

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I, II – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri, ali druga ustrezna literatura,
- skladbe ob klavirski spremljavi iz različnih obdobij.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
 - ena etuda (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri – bogarija ali čelovič ali čelo ali berda.
- Dve skladbi se izvaja na pamet.

NAPREDOVANJE

Za prehod na višjo stopnjo izobraževanja mora učenec na izpitu pokazati dobro obvladovanje vseh tehničnih in muzikalnih sestavin igre in pridobiti pozitivno mnenje izpitne komisije.

5. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- izpopolnjevanje igranja na vseh melodičnih inštrumentih v dur in mol tonalitetah do pet predznakov v vseh položajih (H; Des, gis, b),
- igranje bogarije z novimi akordi – mol z dodano seksto, mol z veliko septimo, dur z malo septimo in malo nono,
- igranje berde v III., IV. in V. položaju,
- samostojno uglaševanje vseh tamburic,
- izpopolnjevanje tehnike igranja na vseh tamburicah v tonalitetah do pet predznakov,
- lestvice čez dve oktavi (H, Des, Gis, b z razloženimi akordi),
- kromatična lestvica čez dve oktavi,
- igranje predpisanih akordov na bogariji v serijah,
- insistiranje na vseh sestavinah interpretacije,
- a vista igranje skladb do 16 taktov.

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I, II – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri,
- skladbe ob klavirski spremljavi iz različnih obdobij,
- izvirne skladbe iz tamburaške literature.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
 - ena etuda (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri (brač ali bisernica),
 - ena skladba po izbiri – bogarija ali čelovič ali čelo ali berda.
- Dve skladbi se izvaja na pamet.

6. razred

TEHNIČNE IN MUZIKALNE PRVINE:

- izpopolnjevanje igranja na vseh melodičnih inštrumentih v vseh tonalitetah,
- izpopolnjevanje igranja na bogarji v vseh tonalitetah,
- lestvica čez dve oktavi z različnimi ritmičnimi kombinacijami v vseh tonalitetah,
- insistiranje na tehnično in muzikalno zreli interpretaciji,
- igranje lažjih skladb v različnih tonalitetah (transpozicija).

ŠOLE – METODE, ETUDE:

- Ž. Bradič - S.Leopold: Šola za tamburice I, II – izbor etud in skladb,
- etude, pisane za različne inštrumente in prirejene za tamburice, po učiteljevi izbiri,
- skladbe ob klavirski spremljavi iz različnih obdobj,
- izvirne skladbe iz tamburaške literature.

OPOMBE:

Poleg že navedenih šol - metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

IZPITNE VSEBINE:

- lestvica z razloženimi akordi (brač ali bisernica),
- ena etuda (brač ali bisernica),
- ena skladba po izbiri (brač ali bisernica),
- ena skladba po izbiri – bogarija ali čelovič ali čelo ali berda.

Dve skladbi se izvaja na pamet.

5. STANDARDI ZNANJA

1. do 4. razred

Po končani nižji stopnji šolanja so učenci sposobni samostojno nastopati in ob spremljavi izvajati skladbe tako po notnem zapisu kot tudi na pamet. Pridobili so si osnovno tehnično znanje ter ritmično in tonsko urejenost, tako da so sposobni igrati solistično in v manjših komornih zasedbah.

5. in 6. razred

Po končani višji stopnji šolanja so učenci usposobljeni samostojno pripravljati lastne programe in s spremljavo ali v komorni zasedbi izvajati zahtevnejšo literaturo. So ritmično urejeni in obvladujejo intonančno prilagajanje skupini. Obvladujejo vse dinamične in agogične kakor tudi artikulacijske zahteve. Lahko se vključujejo v ljubiteljske komorne sestave ali orkester.

6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Razvrstitev glasbil po letih učenja

Razred	Glasbilo	Št. glasbil, ki se jih učenec uči
1.	bisernica oz. brač	1
2.	bisernica in brač oz. brač in bisernica	2
3.	bisernica in bogarija ali čelovič ali čelo oz. brač in bogarija ali čelovič ali čelo	2
4.	bisernica in bogarija ali čelovič ali čelo ali berda oz. brač in bogarija ali čelovič ali čelo ali berda	2
5.	eno glasbilo – bisernico ali brač ali čelovič ali čelo ali berda ali bogarija	1
6.	eno glasbilo – bisernico ali brač ali čelovič ali čelo ali berda ali bogarija	1

Osnovna naloga, ki jo morajo učitelji ob učnem načrtu izpolniti, je razvijati v učencih ljubezen do glasbe in ustvariti v njih željo po muziciranju. Zaradi individualnega načina poučevanja naj učitelju učni načrt s sistematično razvrščenim gradivom ne bo toga obveznost, temveč orientacija in pomoč pri vzgoji bodočih glasbenikov. Priporočljivo je, da učenci usvojeno znanje čim večkrat pokažejo na internih in javnih nastopih.

7. IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

Materialni pogoji

Ustrezno velika, akustično in zvočno izolirana učilnica s standardno opremo za individualni pouk. Bisernica in brač – za izvajanje pouka v prvem in drugem razredu – bogarija, čelovič, čelo, berda, skladno z dinamiko uvajanja pouka glasbil po razredih.

Pogoji za vpis

Primerna starost in glasbene ter fizične dispozicije za igranje tamburic, ki jih kandidat dokaže na sprejemnem preizkusu.

Preverjanje in ocenjevanje

Znanje preverjamo in ocenjujemo pri pouku, na internih in javnih nastopih ter ob koncu šolskega leta pri izpitih. Oceno oblikujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbenih šolah.